

УДК 378.14**Полковенко Ольга**

кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри анатомії,
вікової фізіології і гігієни
Інституту психології і соціальної педагогіки
Київського університету ім. Б. Д. Грінченка.

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ІЗ БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Сучасний стан розвитку науки та техніки; політичні, економічні, культурні зміни в суспільстві суттєво впливають на інтелектуальний, професійний, культурний розвиток особистості та на потреби суспільства в цілому. Як відомо, професійне навчання має на меті задовольнити потреби суспільства у кваліфікованих фахівцях, професійні знання й уміння яких відповідають сучасному стану економіки. Тому доцільним є пошук нових форм і методів навчання, запровадження інноваційних технологій, удосконалення процесу контролю й оцінювання знань, умінь і навичок з метою підвищення якості професійної освіти. Досвід вітчизняної педагогічної практики виявив, що оптимальним є поєднання модульної організації навчання з рейтинговою системою оцінювання знань, умінь та навичок студентів.

Рейтинг – дослівно з англійської – оцінка, деяка числова характеристика якогось якісного показника. Під рейтингом розуміють „накопичена оцінка”. У вищівській практиці – це деяка числова величина, виражена за багатобальною системою (12-бальна, 20-бальна, 100-бальна), інтегрально характеризує успішність і знання (учня) студента з одного або кількох предметів протягом якогось періоду навчання.

Повнішим є трактування рейтингу як сумарної оцінки якості роботи студента за весь період вивчення певної дисципліни. При цьому враховується не лише рівень здобутих студентом знань, умінь та навичок, але й регулярність відвідування занять, активність на семінарських та практичних заняттях, характер навчальної роботи (систематичність, нерегулярність, штурмівщина), навчально-творча діяльність, особистісні додаткові характеристики (культура мовлення, спілкування тощо).

Рейтингова система є ефективною:

- по-перше, вона враховує поточну успішність студента і тим самим активізує його самостійну роботу;
- по-друге, об'єктивно й точно оцінює знання студента за рахунок дробіння 100-бальної шкали оцінок;
- по-третє, створює основу для диференціації студентів, що є важливим при переході на багаторівневу систему навчання;
- по-четверте, уможливорює отримувати детальну інформацію про виконання кожним студентом графіка самостійної роботи.

Біологія, як фундаментальна дисципліна вищої освіти, є теоретичною базою медицини та педагогіки, основою підготовки лікарів і вчителів. Вона має велике значення при вивченні теоретичних, клінічних, педагогічних і соціальних дисциплін, тому що відіграє важливу роль у вивченні людини і як біологічного, і

як соціального об'єкта. При викладанні біології звертається особлива увага на вивчення загально-біологічних особливостей, властивих організму людини.

Біологія вивчає специфічні механізми, які зумовлюють такі біологічні процеси, як онто- та філогенез, гомеостаз, індивідуальність, а також вплив екологічних, популяційних, онтогенетичних, клітинних та молекулярно-генетичних факторів на здоров'я людини.

Загальновідомим фактом є те, що успіхи майже всіх галузей медицини прямо чи безпосередньо пов'язані з біологічними дослідженнями на різних рівнях структурної організації живого. Тому викладання біології на сучасному рівні має велике значення як для науки в цілому, так і для формування майбутніх висококваліфікованих фахівців-педагогів зокрема.

В основі сучасних біологічних знань лежить уява про біосистеми різних рівнів організації. Перше знайомство з різномірною організацією живої матерії і її основними властивостями дає можливість студентам - майбутнім лікарям та вчителям усвідомлено вивчати будову, функціонування і розвиток клітин, організмів, популяцій, біоценозів, екосистем та біосфери в цілому.

Студенти, які приходять до нас на навчання ще не достатньо добре володіють біологічною термінологією. У зв'язку з цим, багато часу витрачається на підготовку до практичних та лабораторних занять, на механічне переписування завдань, схем, ситуаційних і генетичних задач. Основним завданням навчального процесу є, на нашу думку, процес засвоєння.

Отже, завдання викладача в цій ситуації полягає в надійному і безперервному керуванні процесом засвоєння навчального матеріалу. За сучасними психолого-педагогічними і науковими уявленнями термін засвоїти - означає навчитися застосовувати знання в різних умовах, зрозуміти і усвідомити їх та вміти ефективно ними користуватись.

Підготовка висококваліфікованих фахівців потребує упровадження сучасних методів визначення та оцінки рівня знань студентів. Зокрема, порівняльний аналіз показує, що тестування відповідає критеріям якості оцінки рівня теоретичних та практичних знань і умінь більше, ніж традиційні методи (усне опитування та письмова робота). Тому тестове оцінювання студентів є одним з прийнятніших.

Разом з тим, специфіка біологічних дисциплін є такою, що передбачає не тільки засвоєння певного обсягу понять, але й вміння вільно оперувати ними тощо. Тому, поряд із тестовими завданнями вкрай необхідним є включення до контрольних завдань таких, що потребують творчого підходу. Наприклад, студентам може бути запропоновано порівняти кілька позицій, знайти спільні і відмінні риси, надати практичні рекомендації тощо.

Окрім вищевказаного, модульно-рейтингова система контролю знань при викладанні біологічних дисциплін допомагає досягти чи не найголовнішої мети, а саме - сформувати у студентів принципи екологічного мислення, щодо збереження та підтримання видового багатства фауни Землі, а також раціонального природокористування. Формування екологічного мислення є необхідним ще й тому, що це єдине вирішення проблеми екологічної безпеки на планеті. Це дасть можливість людству не йти слідом за екологічними подіями, що вже сталися, лише реагуючи тільки на наслідки у формі регіональних катастроф, а випереджати їх. Найважливішими напрямками формування екологічного мислення є участь у цьому процесі освітніх установ усіх рівнів, зокрема вищої школи.

Таким чином, модульно-рейтингова система контролю знань при вивченні біологічних дисциплін у вищій школі сприяє глибокому засвоєнню матеріалу на рівні застосування знань у конкретних ситуаціях, що дозволяє в результаті формувати висококваліфікованих фахівців-біологів.

Література

1. Програма з медичної біології для студентів медичних факультетів. – Київ, 2000.
2. Лазарев К.Л., Демиденко Л.А. Медико-биологический словарь-справочник. – 1-ое изд. – СПб: МСП «Ната», 2003. – 430 с.
3. Милерян В.Е. Методические основы подготовки и проведения учебных занятий в вузах (методическое пособие). – К.: Хрещатик, 1998. – С. 68.
4. Илларионов В.Е. Современные естественнонаучные основы медицины. – М.: Центр, 2001. – 192 с.
5. Євдокимов О.В. Нові педагогічні технології організації навчання студентів: Дис. канд.пед.наук, 13.00.01 – Х., 1997.
6. Шиян Н.І. Технологія модульно-рейтингового навчання в вищій школі. – Полтава , 1998.

Полковенко О.В. Модульно-рейтингова система контролю знань із біологічних дисциплін у вищій школі // Історичний науковий та літературний журнал «Пам'ять століть» – № 1-2. - 2010. – 150-152 с.